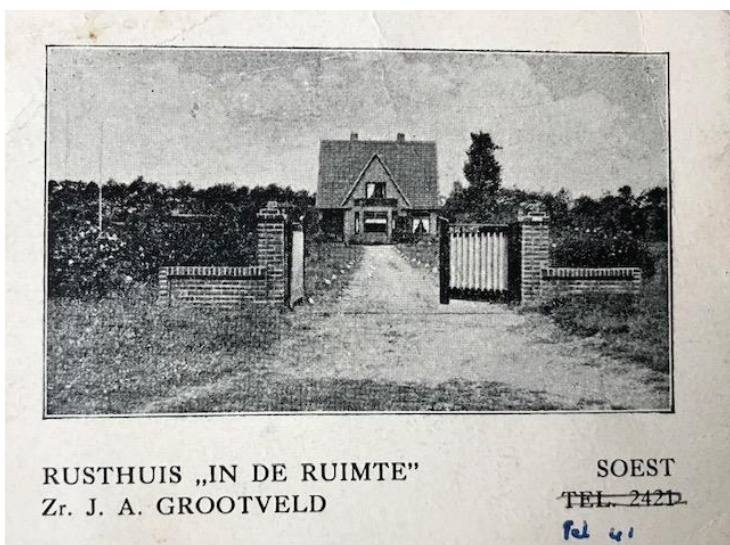

**Johanna Alberdina Grootveld, 1887- 1966 en
Cornelia de Pree - Hörburger 1884-1972**

Zuster Jo Grootveld

Johanna Grootveld (bekend als zuster Jo) had een pension/ rusthuis op de Klein Engendaalweg 52, genaamd 'In de Ruimte'. Het huis had een dak met vier hoeken waarin schuilplaatsen gemaakt waren voor de onderduikers. Zuster Jo was klein van stuk maar voor niemand bang.¹

In dit pension huurde Cornelia de Pree-Hörburger een kamer. (Cornelia was gescheiden van Pieter de Pree.) Toen het verhuren van kamers aan Joden werd verboden veranderden de twee vrouwen hun huis in een schuilplaats voor onderduikende Joden. Cornelia zat in het verzet en hielp een groep studenten die Joden verborg en de ondergrondse om bijvoorbeeld piloten te redden.

Totaal 11 joden ondergedoken in Pension In de Ruimte

In het pension doken 11 joden onder van 16 februari 1943 tot de bevrijding op 5 mei 1945. De burgemeester en de politie waren op de hoogte van de situatie en zwegen daarover. Ze waarschuwden de twee vrouwen als er een razzia werd verwacht zodat de joden zich konden verstoppen in schuilplaatsen in en om het huis, in de tuin en op het erf.

Onder hen die zij verborgen waren Jaap Polak, zijn vrouw, zoon en schoondochter, haar zuster en echtgenoot, de drie zusters Heimans, Elisabeth, Henriette en Edith en Esther Swart-Jacobs³, die voor haar onderduik woonachtig was op Hartmanlaan 96 in Soest.⁴ Johanna had dit alles niet kunnen doen zonder de

¹ Informatie van mevr. Priscilla Zuidema-Luijben, geboren 1942. Zij kende Jo Grootveld goed en heeft de verhalen over de onderduikers na de oorlog gehoord.

² Afbeelding beschikbaar gesteld door mevr. Priscilla Zuidema-Luijben, juni 2021

³ Op de lijst voor aanvragen persoonsbewijzen na de oorlog in Soest (Archief Eemland 911-2957) Komen de namen voor van J. Polak, E. E en H Heimans, E. Swart-Jacobs en A. Gobits, allen verblijvende op Klein Engendaalweg 52.

⁴ Haar man Mozes Swart was al in oktober 1942 vermoord in Auschwitz, haar zoon Herman werkte in Duitsland en was daar niet als Jood bekend.

hulp van Cornelia de Pree, die ook hielp om voedsel voor alle 'gasten' bijeen te krijgen. Na de oorlog bleef Jaap Polak tot haar dood in nauw contact met Johanna.

Op 9 maart 1978 werden beide vrouwen door YadVashem erkend als 'Rechtvaardigen onder de Volken'.

De zusters Heimans bleven na de oorlog goed bevriend met zuster Grootveld. Toen zij in 1966 overleed na een noodlottige aanrijding met een bromfietser plaatsten zij samen een rouwadvertentie in de Soester Courant. Alle drie zusters bleken in Soest te wonen.

<p>Heden is van ons heengegaan onze lieve zuster, behuwdzuster en tante, JOHANNA ALBERDINA GROOTVELD. In de ouderdom van 78 jaar.</p> <p>Wijdenes, C. GROOTVELD J. H. GROOTVELD-NIJLAND en kinderen.</p> <p>Laren N.H., A. H. GROOTVELD</p> <p>'s Gravenhage, CHR. GROOTVELD</p> <p>Soest, 31 maart 1966 Groot-Engendaal, Dalweg 42. Correspondentie-adres : Oude Kerkweg 31A, Laren (N.H.).</p> <p>De teraardebestelling zal plaats hebben dinsdag 5 april, om 12.30 uur, op de Algemene Begraafplaats te Laren N.H.</p>
<p>Heden overleed onze lieve vriendin Zuster JOHANNA GROOTVELD.</p> <p>Dames HEIMANS Bonifaciusstraat 9</p> <p>H. HEIMANS Van Goyenlaan 56</p> <p>S. DE LANGE-HEIMANS Van Goyenlaan 133</p> <p>Soest, 31 maart 1966</p>

Soester Courant 1 april 1966

Zuster Grootveld

Op de Klein-Engendaalweg woonde, heel achteraf, de diacones, zuster Grootveld.

Even voor de oorlogsjaren werd zij gepensioneerd en vertrok zij naar Soest.

Omdat zij voor het leven tekende bleef zij haar diaconessen-uniform dragen. Wij zagen haar veel in ons dorp langs de weg gaan.

Zij hield pension-gasten, waarbij een patiënt met geestelijk onvermogen.

Later had zij een aantal onderduikers; mensen die vanwege hun ras gevaar liepen door de bezetter gegrepen te worden. Die waren zó goed bij haar weggeborgen en vermomd, dat ook ik, hoewel ik in de oorlog meermalen bij haar ben geweest, er geen weet van had.

Uit een briefwisseling met een van haar meest vertrouwde vrienden, die nu in Canada wonen, heb ik vernomen hoe moeilijk zuster Grootveld het met de voedselvoorziening had. Teneinde raad stapte zij naar de toenmalige burgemeester, juist voor diens onderduiken, en door zijn bemoeienis ontving zij de nodige bonkaarten.

Die vrienden van haar wisten wel van de onderduikers af - zo'n tien in getal - en richtten zelfs de schuilplaats voor hen in, maar kregen de mensen eerst bij de bevrijding te zien. Het was het geheim van deze nobele vrouw.

Artikeltje Soester Courant 27 september 1978

